

Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai



Lietuvos higienos normose HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ yra reikalavimas dėl saugaus geriamojo vandens tiekimo. Minėtos higienos normos 26.2. punktas nustato, kad pastato naudojimo metu, neatsižvelgiant į metų laikus, legioneliozės prevencijai pastato karšto vandens sistemoje vandens temperatūra turėtų būti 50-60 °C, o esant poreikiui, bet kuriuo metu būtų galimybė karšto vandens temperatūrą vandens šildytuve padidinti iki 66 °C, o vartotojų čiaupuose - iki 60 °C.

Energetikos ministerijos 2009 metais surašytame „Pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros tvarkos

apraše“ yra nurodyti darbai, kuriuos privalo atlikti šildymo ir karšto vandens sistemų prižiūrėtojas. Taip pat nurodytas šių darbų periodiškumas: 1 kartą per savaitę į šilumos punkte esantį žurnalą turi būti įrašyti duomenys apie šilumnešio ir karšto vandens parametrus (temperatūrą ir slėgį) bei apskaitos prietaisų rodmenys apie pratekėjusį per šilumos punktą šilumnešio kiekį, suvartotą šilumos kiekį bei sušildyto vandens kiekį (jeigu įrengtas jo apskaitos prietaisas), jeigu nėra nuotolinio stebėjimo ir valdymo sistemos.

Kaip patikslino Valstybinės energetikos inspekcijos prie Energetikos ministerijos Planavimo ir kontrolės skyriaus vyr. inžinierius-inspektorius Vytautas Gudavičius, „jeigu pastate yra nuotolinio stebėjimo ir valdymo sistema, informacija apie karšto vandens parametrus kaupiama duomenų bazėje. Norint gauti duomenis apie temperatūros parametrus, reikėtų kreiptis į pastato šildymo ir karšto vandens sistemos prižiūrėtoją, su kuriuo sudaryta pastato šildymo sistemos priežiūros sutartis, arba pastato valdytoją - administratorių, bendrijos pirmininką ar jungtinės veiklos sutartimi įgaliotą asmenį. Šie asmenys informuos, kas yra atsakingas už tokios informacijos pateikimą atsižvelgiant įsipareigojimus, nurodytus sutartyse.

Valstybinė energetikos inspekcija prie Energetikos ministerijos, nagrinėdama vartotojų skundus dėl karšto vandens temperatūros, neatitinkančios higienos normos reikalavimų, atlieka faktinių aplinkybių patikrinimą ir vertina duomenis, įrašytus šilumos punkte esančiame žurnale, jeigu nėra nuotolinio stebėjimo ir valdymo sistemos, arba įrašus, kaupiamus duomenų bazėje, jeigu pastate yra nuotolinio stebėjimo ir valdymo sistema“.

Į ką turėtų atkreipti dėmesį projektuotojai

Taigi, tinkamos vandens temperatūros palaikymas šalto ir karšto vandens sistemoje yra esminis reikalavimas leidžiantis išvengti rizikos susirgti legionelioze.

Projektuojant naujų ir renovuojamų pastatų karšto vandens sistemas, labai svarbu įvertinti energijos poreikius, pasirinkti tokius karšto vandens paruošimo technologinius sprendimus bei karšto vandens paruošimo įrenginių pajėgumą, kurie sudarytų galimybę vartotojui tiekti saugų karštą vandenį, palaikant tinkamą jo temperatūrą.

Pasitaiko atvejų, kai naujai pastatytuose, rekonstruotuose ar renovuotuose pastatuose, išmatuota vartotojui tiekiamo karšto vandens temperatūra būna žemesnė nei reglamentuojama 50 °C. Tai atsitinka, kai numatytos nepakankamos priemonės, įgyvendinančios Lietuvos higienos normos HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ reikalavimus dėl saugaus geriamojo vandens tiekimo.

Išimtis yra ikimokyklinio ugdymo įstaigos, kuriose apsaugant vaikus nuo nusiplikinimo, karšto vandens sistemos turi būti suprojektuotos ir įrengtos taip, kad karšto vandens temperatūra iš čiaupo būtų ne žemesnė kaip 37 °C ir ne aukštesnė 42 °C.

Tokia temperatūra yra nepakankama legioneliozės profilaktikai, todėl būtina užtikrinti, kad karštas vanduo būtų ruošiamas (pašildomas, maišomas) kuo arčiau vartojimo vietos, taip išvengiant vandens „stovėjimo“, kuris sudaro sąlygas Legionella bakterijoms veistis.

Nacionalinio visuomenės sveikatos centro specialistai atkreipia inžinerinių sistemų projektų rengėjų dėmesį, kad rengiant vandentiekio tinklų projektus būtina įgyvendinti visus Lietuvos higienos normos HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ visuomenės sveikatos saugos reikalavimus, užtikrinančius geriamojo ir karšto vandens kokybę saugą bei legioneliozės profilaktiką. Tinkamų karšto vandens paruošimo sprendimų įgyvendinimą patvirtins statybos užbaigimo metu atlikti karšto vandens temperatūros matavimai, kuriuos būtina numatyti statinio techniniame projekte.

SVARBU

Siekiant sumažinti legioneliozės riziką, karšto vandens vartotojams rekomenduojama nesinaudojus karštu vandeniu bent 2 paras prieš naudojimąsi leisti jam nutekėti 3-30 min.

Trumpai apie legioneliozę

Legioneliozė - plaučių uždegimo rūšis, kurią sukelia Legionella bakterijos. Maždaug vienas iš dešimties susirgusiųjų šia liga miršta. Šia liga galima užsikrėsti įkvėpus Legionella bakterijomis užteršto vandens aerozolio (purslų), susidarančio iš smulkių lašelių purškiant vandenį, kai vandens paviršiuje formuojami burbulai, ar vandeniui krentant ir atsimušant į kietą paviršių. Inkubacinis ligos periodas trunka 2-10 dienų. Sergantis asmuo aplinkiniams yra nepavojingas. Legioneliozės simptomai primena gripą. Apsikrėtusiam asmeniui gali pasireikšti sausas kosulys, skausmas krūtinėje, gali pakilti temperatūra, pasitaikyti sąmonės sutrikimų. Žmonėms, kurių imunitetas silpnas ligos eiga gali būti labai sunki ir baigtis mirtimi.

Tinkamos sąlygos Legionella bakterijoms rasti ir daugintis susidaro neteisingai įrengus ar aplaidžiai prižiūrint vandentiekio sistemas. Kuo ilgesnė ir techniškai sudėtingesnė vandentiekio sistema, tuo didesnė rizika atsirasti Legionella bakterijoms. Pavyzdžiui, sporto klubuose, viešbučiuose gali būti ir kitų vietų, kur formuojasi vandens purslai ir gali plisti Legionella bakterijos: sukūrinės vonios, baseinai, fontanai, oro drėkintuvai. Liga neplinta nuo žmogaus žmogui ar geriant vandenį.

Legionella bakterijos dauginasi 25 - 45 °C temperatūros vandenyje, o aukštesnėje nei 50 °C ir žemesnėje nei 20 °C temperatūroje bakterijos gyvuoja, tačiau nebesidaugina, žūva - kai vandens temperatūra pakyla virš 65 °C. Todėl vandentiekyje nuolat turi būti palaikoma aukštesnė nei 50 °C karšto vandens temperatūra. Ne mažiau svarbu išlaikyti ir žemesnę šalto vandens temperatūrą - ne aukštesnę kaip 20 °C.

Autorius Danutė Ramoškevičiūtė



Parengta remiantis Valstybinės energetikos inspekcijos ir Nacionalinio visuomenės sveikatos centro informacija